

DE FONTEIN

Pre Lyceum en mavo

Protocol dyscalculie

Het beleid van de Gooise Scholen Federatie rondom dyscalculie is opgesteld conform de richtlijnen van het Protocol Ernstige RekenWiskunde-problemen en Dyscalculie VO en VSO, 2012. In dit protocol worden de faciliteiten voor leerlingen met een dyscalculieverklaring nader toegelicht. Het dyscalculieprotocol dient als uitgangspunt voor alle scholen van de Gooise Scholen Federatie, waarbij afhankelijk van de interne ondersteuningsstructuur afgeweken kan worden van onderstaande richtlijnen ten behoeve van de leerling.

Leerlingen waarbij sprake is van dyscalculie ervaren moeilijkheden binnen de wiskunde en rekenvaardigheid. Dit hoeft echter geen belemmering te zijn voor schoolsucces; dit hangt tevens samen met motivatie, welbevinden en inspanning ten aanzien van school. Leerlingen met dyscalculie zullen doorgaans meer tijd moeten besteden aan leer- en maakwerk. Het is hierbij van belang dat de leerling leert keuzes te maken die ervoor zorgen dat hij/zij zo min mogelijk belemmeringen ervaart.

Ouder(s)/verzorger(s) kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan een succesvolle schoolcarrière van hun kind door te zorgen voor een rustige en prettige studieomgeving en er op toe te zien dat het kind voldoende tijd aan het werk voor school besteedt.

Leerlingen met een dyscalculieverklaring hebben recht op compenserende faciliteiten. In uitzonderlijke gevallen zijn aanvullende faciliteiten mogelijk die in afstemming met de schoollocatie toegekend kunnen worden. In dit protocol worden alle faciliteiten nader toegelicht. Medewerkers worden geacht op de hoogte te zijn van de algemene faciliteiten waar leerlingen met dyscalculie recht op hebben, en zetten zich in om deze leerlingen adequate ondersteuning te bieden passend binnen de mogelijkheden van de schoolse situatie.

Definitie van dyscalculie

Dyscalculie is een specifieke leerstoornis die gekenmerkt wordt door beperkingen in het rekenen. Er is sprake van een patroon van moeilijkheden door een problematische verwerking van cijfermatige informatie, met het leren van rekenkundige feiten en het accuraat of vlot uitvoeren van berekeningen (DSM-5, 2014). Er is sprake van beperkingen in het gevoel voor getallen, onthouden van rekenkundige feiten, accuraat of vlot rekenen en accuraat cijfermatig redeneren. Ondanks tijdig ingrijpen en deskundige begeleiding blijken de rekenproblemen hardnekkig te zijn. Voordat we ingaan op de faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie, wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de uiting van dyscalculie binnen het voortgezet onderwijs.

Problemen met het verlenen van betekenis:

Rekenzwakke leerlingen hebben moeite met het verlenen van betekenis aan getallen. Het omzetten van een getal naar een begrip als tijd, geldwaarde, maten e.d. verloopt moeizaam.

Gebrekkige conceptvorming:

Leerlingen hebben vaak moeite met de ontwikkeling van goede rekenconcepten als breuken, procenten en delingen.

Onthouden van instructies:

Leerlingen ervaren moeilijkheden met het onthouden van instructies die bestaan uit verschillende fases. Ook komt het vaak voor dat lange, complexe instructies niet worden begrepen. Dat heeft niets te maken met de intelligentie maar met een minder goed/efficiënt werkend werkgeheugen.

Uit het hoofd leren van feiten en namen:

Leerlingen met dyscalculie hebben vaak moeite om (leer)stof te onthouden die geen logisch verband of andere samenhang heeft. Deze stof moet 'gestampt' worden of ook wel uit het hoofd geleerd worden. Dit kan gevolgen hebben voor het aanleren van de tafels bij het rekenen en topografie.

Plannen en organiseren:

Leerlingen met dyscalculie ervaren vaker moeite met het noteren van het huiswerk en het aanbrengen van structuur in het huiswerk.

Sociaal emotioneel functioneren:

Leerlingen met dyscalculie moeten zich over het algemeen vaak meer inspannen voor schoolse taken dan leerlingen zonder dyscalculie. Leerlingen kunnen faalangst ontwikkelen, gedemotiveerd raken of een laag zelfbeeld ontwikkelen. Om te voorkomen dat leerlingen ongemotiveerd of faalangstig worden is een adequate begeleiding van groot belang.

Bovenstaande belemmeringen hebben niet alleen invloed op de rekenvaardigheid, maar kunnen ook in andere onderdelen van het lesverloop worden teruggezien. Niet elke leerling met dyscalculie beleeft in dezelfde mate hinder van onderstaande problemen.

Signalering en verwijzing

Bij veel leerlingen met dyscalculie worden de leerproblemen al vroeg gesignaleerd, waardoor al in de basisschoolperiode een dyscalculieverklaring wordt afgegeven. In enkele gevallen komt het voor dat een leerling niet is opgevallen tijdens de basisschoolperiode of waarbij dyscalculie nog niet is gediagnosticeerd. Het is hierbij van belang om de eventuele dyscalculie vlot vast stellen, zodat tijdig de juiste ondersteuning geboden kan worden en de gevolgen voor de schoolresultaten worden beperkt. Het uitvoeren van (screenings)onderzoek naar dyscalculie vraagt echter gespecialiseerde expertise, waar de schoolomgeving niet altijd op is toegerust. Om die reden zullen leerlingen waarbij een vermoeden is van dyscalculie, veelal doorverwezen worden naar een externe onderzoeksinstantie.

Compenserende faciliteiten

Faciliteiten zijn interventies die voor alle leerlingen met dyscalculie ingezet kunnen worden. Hiermee probeert de Gooise Scholen Federatie leerlingen tegemoet te komen in de belemmeringen die zij vanuit hun dyscalculie ondervinden. Belangrijk om te vermelden is dat wij in staat zijn om ondersteuning te bieden voor leerlingen met dyscalculie, wij verlenen geen behandeling. Hiervoor kan een leerling bij een externe instantie worden aangemeld.

Alle leerlingen met een dyscalculieverklaring hebben recht op compenserende faciliteiten. De faciliteiten die beschreven worden in het protocol zijn erop gericht om de leerling te ondersteunen. Zij moeten ervoor zorgen dat de leerling met reële inspanning en een realistische tijdsbesteding voldoende niveau behaalt. Daardoor zullen ze ook een positieve uitwerking op de motivatie hebben.

Faciliteiten

- **Tijdverlenging**

De leerling heeft recht op 20% meer tijd bij schriftelijke toetsen waarbij een beroep wordt gedaan op de rekenvaardigheden, met een maximum van 30 minuten tijdverlenging. Indien extra tijd niet mogelijk is, wordt de toets ingekort. De docent geeft bij aanvang van de toets aan welke vragen niet gemaakt hoeven te worden.

- **Lay-out**

Lesmateriaal en toetsmateriaal wordt middels dezelfde opmaak aangeboden als bij het Centraal eindexamen.

- **Aangepaste toetsmomenten**

Gestreefd wordt de leerling met dyscalculie minimaal 5 dagen de tijd te geven om zich op een toets voor te bereiden. Indien er meerdere toetsen op een dag plaatsvinden die een beroep doen op de rekenvaardigheden, geldt dat op initiatief van de leerling incidenteel één van de toetsen op een andere dag mag worden gemaakt. Tijdens het Centraal Eindexamen kan hierop geen aanspraak gemaakt worden.

- Gebruik reken- en/of formulekaarten

Leerlingen met dyscalculie mogen gebruik maken van de standaard rekenkaart (1, 2 en/of 3). Het gebruiken van eigen of aanvullende kaarten is niet toegestaan.

Faciliteiten ten aanzien van het Centraal Eindexamen:

Tijdens het Centraal Eindexamen heeft de leerling recht op vergelijkbare faciliteiten als in de leerjaren daarvoor, conform de eisen van het College voor Toetsing en Examen. Het is hierbij van belang dat de leerling ruime ervaring heeft opgedaan met de geboden faciliteiten. Aanvragen voor faciliteiten ten behoeve van dyscalculie komen zodoende ruim voor het examenjaar al bij de school in beeld. Het gebruik van onderstaande faciliteiten tijdens het Centraal Eindexamen wordt door de school gedeeld met de Onderwijsinspectie.

Leerlingen met een dyscalculieverklaring hebben recht op de volgende faciliteiten:

- Verlenging examentijd (maximaal 30 minuten) bij vakken die een beroep doen op de rekenvaardigheid
- Gebruik van de standaard rekenkaart (1, 2 en/of 3)